

Geodézia és Kartográfia 2018/3. szám előzetes

Tartalomjegyzék

Dr. Székely Domokos: 70 éves a Geodézia és Kartográfia
Dr. Klinghammer István: Napjaink térképszerkesztőjének dilemmája
Dr. Mihály Szabolcs – Palya Tamás – dr. Remetey-Fülöpp Gábor: Téradatak a fenntartható fejlődésért
Dr. Besenyő János – Fülöp Sándor: A Rio de Oro partvidékéről kézzel készített osztrák-magyar térképrajzok

EMT XIX. Földmérőtalálkozó, Temesvár
Földmérőnap Budapesten
Testületi ülések, közgyűlés
Tavaszi Mérnöknap Salgótarjánban
Nekrológok

★ ★ ★ ★

Contents

70 years of Geodézia és Kartográfia (*Domokos Székely, Dr.*)
A Dilemma of Map-makers Today (*István Klinghammer, Dr.*)
Geospatial Data for the Sustainable Development (*Szabolcs Mihály, Dr.– Tamás Palya – Gábor Remetey-Fülöpp, Dr.*)
Hand Drawn Sketch Maps of the Rio de Oro Area (*János Besenyő, Dr.– Sándor Fülöp*)

19th Surveyors' Meeting in Transylvania
Surveyors' Meeting is Budapest
MFTTT's Meetings
Spring Engineers' Day in Salgótarján
Obituaries

★ ★ ★ ★

70 éves a Geodézia és Kartográfia

Székely Domokos

DOI: 10.30921/GK.70.2018.3.1

Az idén a 70. évfolyama jelenik meg a magyar földmérők és térképészek szakmai lapjának, a Geodézia és Kartográfia-nak. A folyóirat 1955-től jelenik meg ezen a néven. A megelőző évfolyamok az Állami Földmérés Közleményei illetve Földméréstani Közlemények címmel láttak napvilágot. 2017 végéig 428 számban közel 30 000 oldalon kb. 3000 publikáció jelent meg a lap hasábjain. A tudományos közlemények a teljes terjedelemnek

mintegy 70 %-át teszik ki. Az egyes lapszámok emellett a szakmai eseményekről, hírekről is tudósítottak. A cikk rövid áttekintést nyújt a szerkesztés elveinek és gyakorlatának változásairól, megemlékezik a szerkesztőség tevékenységét segítő munkatársakról és foglalja a majd két emberöltőt felölelő időszak fontosabb eseményeivel. A megemlékezés második felében a szerző bemutatja az újság főszerkesztőit. 1949 és 1980 között dr. Regőczy Emil töltötte be ezt a tiszteletet, őt Jagasics Béla (1980–1990) követte. A rendszerváltáskor Vörös Imre lett a lap főszerkesztője egészen 1995-ig, majd dr. Joó Istvánt nevezték ki, aki ezt a tiszteletet 2007-ben bekövetkezett váratlan haláláig látta el. Ezután fél évig átmenetileg dr. Mihály Szabolcs a FÖMI főigazgatója és, Horváth Gábor a FVM főosztályvezetője közösen vezették a lapot. 2008. januárban dr. Riegler Pétert lett a főszerkesztő, aki ezt a tiszteletet 2016 év végi visszavonulásáig látta el. Utóda 2017. januártól Buga László mérnök ezredes.

70 years of Geodézia és Kartográfia

Domokos Székely

The issues of the seventieth volume of *Geodézia és Kartográfia*, the professional journal of Hungarian surveyors and cartographers come out in this year. The journal has been published with this name since 1955. The earlier volumes appeared under the names, *Állami Földmérés Közleményei* (Review of the National Survey) and *Földméréstani Közlemények* (Geodetic Review). Up to end 2017, about 3,000 publications appeared in the journal on almost 30,000 pages of 428 issues. Scientific papers amount to some 70% of the full extent. Besides, the issues also published news on professional events. The present paper gives a short review on the changes of the editorial principles and practices, commemorates the colleagues who helped the work of the editors, and remembers the major events of the time of almost two generations. In the second half of the paper, the author presents the editor-in-chiefs of the journal. This position was held first by Dr. Emil Regőczy (between 1949 and 1980) followed by Béla Jagasics (1980–1990). After the political transformation of Hungary, Imre Vörös was the editor-in-chief until 1995; then, Dr. István Joó was appointed, who held the position until his sudden death in 2007. After this, provisionally for half a year, the journal was managed jointly by Dr. Szabolcs Mihály, director of the Institute of Geodesy, Cartography and Remote Sensing, and Gábor Horváth, head of department in the Ministry of Agriculture and Rural Development. As of January 2008, Dr. Péter Riegler became the editor-in-chief, who held the position until his retirement at end 2016. His successor is László Buga, engineer colonel, since January 2017.

Dr. Székely Domokos
okleveles földmérőmérnök
szakmatörténeti kutató

☆☆☆☆

Napjaink térképszerkesztőjének dilemmája

Klinghammer István

DOI: 10.30921/GK.70.2018.3.2

A kartográfia műveléséhez elég a geoinformatikai (térinformatikai), geomatikai, geomodellezési ismeret vagy a (geo)vizualizációhoz kartoszemiotikai tudás is szükséges? A kartográfia jelrendszere térvonatkozású információrendszer. A földfelszín jelekkel és írással magyarázott ábrázolása. Ez a térképi információs lehetőség azonban csak akkor vezet kommunikációs folyamathoz, ha a kartográfus a méretarányt, a vetületet, a tartalmat és az ábrázolási módszereket úgy választotta meg, hogy azt a térképolvasó kétségek nélkül értékelni képes.

Ennek megvalósítása egyrészt a térképhasználó által támasztott követelmények ismeretét, másrészt a térképolvasó szemiotikai repertoárjának ismeretét igényli.

A szemiotika, mint a jel tudománya közel áll az információelmélet területéhez, amely minden olyan rendszerrel foglalkozik, amely képes az információ feldolgozására, megőrzésére és átadására, valamint az irányítás és szabályozás érdekében történő információ felhasználására.

Kettőjük kapcsolata abban áll, hogy az információelmélet a kommunikáció dinamikus és mennyiségi szempontjait tanulmányozza, a szemiotika pedig a statikus és minőségi szempontokkal foglalkozik. Az előbbi információs folyamatokat vizsgál, az utóbbi információs rendszereket, mégpedig olyanokat, amelyekben a folyamatok megvalósulnak.

Ebből a szemszögből nézve a szemiotika és az információelmélet közti viszony hasonlít az ábécé és az ábécének megfelelő írás és olvasás egymáshoz való viszonyához.

A dilemma of map-makers today

István Klinghammer

Is the knowledge of geoinformatics, geomatics and geomodelling enough for being a cartographer, or is cartosemiotic knowledge also needed for (geo)visualuzation?

The system of cartographic symbols is an information system related to space, to the representation of the surface of the Earth by symbols and letters. This cartographic information results in communication process only when the cartographer chooses the map scale, projection, content and representation method so that the reader can interpret the map without doubt. To achieve this, the map-maker has to know the requirements of the map-user and the map-reader's repertory of semiotics.

Semiotics as the study of symbols is near the discipline of information theory, which deals with all systems that are able to process, preserve and transfer information as well as to use information for direction and regulation. Information theory studies the dynamic and quantitative aspects of communication, while semiotics deals with the static and qualitative aspects: this is the basis of their relationship. The former one examines information processes, while the latter examines information systems in which the processes are realized. In this respect, the relationship between semiotics and information theory is like the relationship between the alphabet and the writing and reading of the letters of the alphabet.

Dr. Klinghammer István

professzor emeritus,
az MTA rendes tagja

ELTE Térképtudományi és Geoinformatikai Tanszék
klinghammer@caesar.elte.hu

☆☆☆☆

Téradatok a fenntartható fejlődésért

Fogadókészségünk és az MFTTT szerepvállalása

Mihály Szabolcs – Palya Tamás – Remetey-Fülöpp Gábor

DOI: 10.30921/GK.70.2018.3.3

Az ENSZ Agenda 2030 program egy, a 2016-2030 közötti időszakra megfogalmazott világméretű stratégia a világ fejlődése fenntarthatóságának a biztosítására. Az Agenda Fenntartható Fejlődési Céljai (FFC) sajátosan kiválasztott feladatok (alcélok) és indikátorok szerinti monitorozással valósítandók meg. Ebben a folyamatban Magyarország teljes jogú és kötelezettséggel bíró résztvevő.

Az FFC megvalósításának folyamatában a földrajzi hely, a helyfüggő információ lényegi ébenszerepet kap és részt vállal a folyamatok jellemzésében és változásaik nyomon követésében. A térinformációk és a földmegfigyelési adatok (angol kifejezéseik rövidítéséből: GI és EO) műszaki és jogi szempontból, intézményi, nemzeti és nemzetközi szinten alkotmányos elem az FFC megvalósítása folyamán.

Szerzők — az Magyar Földmérési, Térképészeti és Távérzékelési Társaság vezetésével egyeztetve, szakmai civil Társaságunk nevében és önkéntes alapon — 2017-ben felmérést végeztek, ismeretterjesztő és fogadókészség előkészítő, valamint kapcsolatépítő tevékenységet folytattak az ENSZ Agenda 2030 programról, annak térinformatikai, földmegfigyelési, földügyi és téradat infrastruktúra vonzatairól, s magyar körülmények között a bennünket érintő szakmai kihívásokról. E tevékenységünk az Agenda 2030 célkitűzése szerint való, s ez Társaságunk hozzájárulását jelenti az Agenda megvalósításához. Az erről a munkáról elhangzott beszámolót az MFTTT Intézőbizottsága a 2017. december 12-én tartott ülésén elfogadta, és a folytatás mellett foglalt állást.

A cikk bemutatja az Agenda 2030 Fenntartható Fejlődési Keretrendszer előzményeit, tartalmát és nemzetközi szervezeti környezetét, különös tekintettel a térinformációk és a földmegfigyelési adatok használatának fontosságára. Képet ad arról, hogy Magyarországon milyen intézményi és jogi rendszer működik a Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia végrehajtására. Külön fejezet foglalkozik azzal, hogy a fejlődés fenntarthatósága térinformációs természetű mutatóinak nyomon követése terén a hazai téradatok és térinformációs infrastruktúra mennyire használhatók, és milyen pótolni való hiányosságaink vannak.

A cikk szerzői részletesen tájékoztatnak az Agenda 2030 programot és a hazai feladatainkat ismertető előadás sorozatokról, a hazai szakmai körök fogadókészségét előkészítő

munkáikról és nemzetközi képviselői tevékenységükről. Bemutatják, hogy e munka által az MFTTT konkrét indikátorok teljesítésével hozzájárult a Fenntartható Fejlődési Célok „Partnerség a célok eléréseért” elnevezésű, 17. sz. célja részét képező 16. alcél megvalósításához is.

Geospatial Data for Sustainable Development
Hungarian State of Art and Engagement of MFTTT
Szabolcs Mihály — Tamás Palya — Gábor Remetey-Fülöpp

The UN 2030 Agenda is a global strategy on sustainability of developments by humankind for the years 2016-2030. Its Sustainable Development Goals (SDGs) are to be implemented by monitoring processes using the properly selected targets and indicators. Hungary is a partner country in 2030 Agenda implementation.

Geographic location is defined as one of the fiducial characteristics by which the SDGs indicators should be disaggregated when the SDGs progression is examined. This is the reason the Geoinformation (GI) and Earth observations (EO) are considered in technical, juridical, institutional, national and international constitutions of the 2030 Agenda.

Started in February 2017, SDGs awareness raising campaign was executed by the authors, volunteer members of the Hungarian Society of Surveying, Mapping and Remote Sensing (MFTTT) to mobilize and share knowledges, expertise, technologies and services and to promote public, private and civil partnerships for the Hungarian geospatial stakeholder community. This campaign became an MFTTT achievement, i.e. our clear contribution to implement targets 17.16 and 17.17 of the SD Goal 17 to strengthen the means of implementation and revitalize the partnership.

After giving an introduction and expounding the topic actuality, the article presents the way which led to a more complex strategy of saving our future, namely to the UN 2030 Agenda for Sustainable Development. The content of SDGs, its spatial data aspects as well as the relevant UN structure, the international forums assigned to and the GI/EO related organizations involved are shortly introduced. Separate chapter is divided to analyse the SDGs impact on the GI/EO communities and to cite examples on how the kinds of GI/EO data may serve individual SDGs.

Next chapter describes the institutional and juridical background of the implementation of SDGs in Hungary, including the governmental organizations, the professional civil societies and the National Sustainable Development Framework Strategy. Then examples are given on basic and thematic geospatial data handy for SDGs, and relevant geospatial organizations playing role in SDGs are enumerated. It is also discussed how our geospatial data are or are not colligated in national spatial data infrastructure (NSDI).

In chapter 7 our multi-stakeholder awareness raising campaign is demonstrated consisting of 8 presentations at professional stakeholder forums, an action with the Hungarian Good State project and the liaison reports to GSDI, two CEOS WGISS plenaries, GEO EO4SDGs Team. Also, we published an article in the MMM-GI international journal to share the MFTTT results on awareness raising campaign in Hungary.

Chapter 8 presents challenges and deficiencies. After some acknowledgements authors recommend the MFTTT to continue his civil society stakeholder activity in SDGs. Reduc-

tion of the Hungarian NSDI obstacles cannot be delayed: the Agency responsible for NSDI is expected to prepare and the Government is demanded to finalise juridical measures for NSDI constitution. The Agency responsible for NSDI is strongly advised to enter in cooperation with the Hungarian Central Statistical Office (KSH) with purpose of the statistical and spatial data integration for SDGs. Authors recommend the MFTTT to initialize cooperation with the Hungarian Space Office (MŰI) to enhance his Earth Observation Information System project (FIR).

Dr. Mihály Szabolcs PhD
c. egyetemi tanár

MFTTT tagja
mihaly.szabolcs43@gmail.com

Palya Tamás
MFTTT tagja

INSPIRE magyar delegáltja
palya.tamas@bfkh.gov.hu

Dr. Remetey-Fülöpp Gábor
MFTTT örökös tagja

GEO nemzeti levelező
gabor.remetey@gmail.com

Rio de Oro partvidékéről kézzel készített osztrák–magyar térképrajzok

Besenyő János – Fülöp Sándor

DOI: 10.30921/GK.70.2018.3.4

Magyarország és a nyugat-szaharai kérdés viszonylatának egy érdekes és tanulságos epizódja volt a Rio de Oro térség esetleges megvásárlása az Osztrák–Magyar Monarchia részéről. A spanyol és osztrák tárgyalások menetének feltárása, az információs háttéranyag részét képező, a megvásárlandó térséget ábrázoló ez ideig ismeretlen 3 db kézzel rajzolt térképvázlat bemutatása és a térképi tartalom értelmezhetősége szempontjából azok reprodukálása fontos adalékot jelent a téma kutatásával kapcsolatosan. Ez utóbbi feladat kapcsán elmondható, hogy GIS alkalmazásával az antik jellegű, kézzel rajzolt térképvázlatok újraalkotásaként a három térképet egyben bemutató, kompakt, szemléletes térkép nyerhető, megőrizve az eredeti térképrajzok karakterének jellegét, közölni kívánt tartalmát, ugyanakkor a modern kor térképkészítési eszközeinek köszönhetően nagyobb a pontossága és szemléletesebb az ábrázolásmódja. A reprodukáláshoz szükséges referenciaadatok kinyerésének egy másik opciója lenne, ha kísérletet tennénk az 1899. év körüli Rio de Oro partvidék térbeli viszonyainak rekonstruálására, melyhez további kutatási erőforrások igénybevételére, minél nagyobb méretarányú korabeli térképek felkutatására lenne szükség. Mindazonáltal megállapíthatjuk, hogy megfelelő körültekintéssel, ez az egykori és modern információkat vegyítő eljárás is járható út lehet korabeli térképek reprodukálására.

Hand Drawn Sketch Maps of the Rio de Oro Area

János Besenyő – Sándor Fülöp

The buying of the Rio de Oro area from the side of The Austro-Hungarian Monarchy was an instructive and interesting episode in the relation question between Hungary and Western Sahara. The exhibition of the 3 pieces – so far unknown – hand drawn sketch maps is an important part of the information background. Reproducing the original maps is an essential add in the quest of this project as well as in revealing of the Spanish and Austrian negotiation process.

The last mentioned task could be executed with GIS and results a compact, graphically expressive projection, which includes all three charts. This process conserves the character of the original sketches, besides it satisfies the accuracy requirements of the modern age.

The other option in order to retrieve reference data that we attempt to reconstruct the coast of Rio de Oro around 1899. To achieve this goal more investigational resources and bigger scale maps of this age are needed. However we can state that with sufficient care the process mixing older and modern information could be an efficient way in reprography of maps from that age.

Dr. habil Besenyő János ezredes
főiskolai tanár

Honvéd Vezérkar, Tudományos
Kutatóhely
besenyo.janos@hm.gov.hu

Fülöp Sándor
térképész

Honvéd Vezérkar, Tudomá-
nyos Kutatóhely
fulop.sandor@mhtehi.gov.hu